

Aan de strafkamer
van de rechtbank Amsterdam
inzake Marengo

mr. Bénédicte L.M. Ficq
mr. Nicolaas C.J. Meijering
mr. Leon J.B.G. van Kleef
mr. Christian W. Flokstra

mr. Juriaan de Vries
mr. Bas van Faassen
mr. Laura A.C. ter Steeg
mr. Dino Bektesevic
mr. Sebastiaan C. van Klaveren
mr. Emmanuelle F. Mortagne*

Falckstraat 15-29
1017 VV Amsterdam

telefoon: +31 (0)20 61 66 676
telefax: +31 (0)20 61 85 246
info@ficqadvocaten.nl
www.ficqadvocaten.nl

Amsterdam, 10 mei 2020

Inzake : Marengo
Betreft : Zittingen 18 en 19 mei a.s.

Edelachtbaar College,

In deze brief reageren wij op uw berichten van 28 april en 8 mei jl.

De wijze waarop uw rechtbank vorm wenst te geven aan de aankomende zittingen is voor ons niet werkbaar. Wij lichten dit hieronder toe.

In uw bericht van 28 april jl. stelt u dat de rechtspraak op 23 april jl. bekend heeft gemaakt dat er vanaf 11 mei 2020 meer fysieke zittingen kunnen gaan plaatsvinden, maar dat pro formazittingen niet onder de prioriteitszaken vallen waarin verdachten fysieke aanwezigheid in de zittingszaal wordt toegestaan.

De komende zittingen in mei zouden zoals gebruikelijk tevens een regiekarakter hebben.¹ Uw rechtbank heeft op 7 april jl. echter besloten om het regiekarakter van de zittingen weg te nemen. Vervolgens stelt uw rechtbank op 28 april jl. dat verdachten bij de zittingen niet fysiek aanwezig mogen zijn, omdat de zittingen louter een pro formakarakter hebben. Het gebrek aan prioriteit is aldus door uw rechtbank zelf gecreëerd.

¹ Dit is niet alleen gebruikelijk, maar ook noodzakelijk ten behoeve van de voortgang van de strafzaken tegen onze cliënten.

De daaruit voortvloeiende gevolgen en de overige door uw rechtbank getroffen maatregelen maken dat de aankomende zittingen de toets van een *fair trial* niet kunnen doorstaan.

Zo past de geboden mogelijkheid aan cliënten om ‘aanwezig’ te kunnen zijn via (kortdurende) videoverbinding in het geheel niet bij een zaak als Marengo. Gevolg is immers dat gedetineerde verdachten slechts voor de duur van maximaal 60 minuten hun eigen zaak kunnen bijwonen en dat binnen die korte tijd alle relevante feiten, ontwikkelingen en verzoeken behandeld zullen moeten worden. In Marengo is dat onwerkbaar, gelet op het omvangrijke feitencomplex en dossier, de vele medeverdachten, de samenhang van zaken (reeds vanwege de art. 140 Sr-verdenking) en bovenal de enorme belangen die in het geding zijn.

U zult verder ongetwijfeld bekend zijn met de grote tekortkomingen die kleven aan dergelijke videoverbindingen.² Los van de storingen die (kunnen) optreden en de relatief korte tijd die geboden wordt, is vertrouwelijk overleg met cliënten tijdens de zitting niet mogelijk³. Zeker in het geval van een verblijf in de EBI heeft de ervaring geleerd dat P.I.-personeel in de directe nabijheid blijft van de (overigens geboeide) cliënt. Daar komt nog bij dat het door het gebruik van videoverbindingen voor cliënten technisch niet mogelijk is om de zaken van de andere Marengo-verdachten bij te wonen.

Ook uw andere maatregelen dragen niet bij aan een zitting die voldoet aan de vereisten van een eerlijk proces. Wij noemen bijvoorbeeld de maatregel dat raadslieden geen zaken van medeverdachten kunnen bijwonen, tenzij sprake zou zijn van een ‘uitzondering’. U geeft in uw bericht niet aan wanneer er sprake is van een uitzondering, maar legt ter zake de bal bij de verdediging om te onderbouwen waarom een uitzondering door u gemaakt zou moeten worden. Dat is de omgekeerde wereld.

Het niet (of nauwelijks) aanwezig kunnen zijn van publiek en media bij de naderende zittingen is al ernstig genoeg. Advocaten behoeven niet te motiveren waarom zij in het belang van hun cliënten aanwezig wensen te zijn bij de behandeling van de zaken tegen de andere Marengo-verdachten. Alleen al het feit dat het OM alle zaken zal bijwonen zou voldoende moeten zijn.

² Zie ook <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/05/02/een-straiproces-op-afstand-is-te-mager-a3998517>

³ Zie ook EHRM Zagaria/Italy ([https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-83492"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)) met name par. 30 en 31. Schending aangenomen, omdat de verdachte niet in vertrouwelijkheid met zijn advocaat kon overleggen tijdens de zitting. Het Hof herhaalt bovendien - onder verwijzing naar Van Mechelen / Nederland - dat beperkingen van het verdedigingsrecht absoluut noodzakelijk moeten zijn, hetgeen i.c. niet het geval is (zie ook hierna).

Wij benoemen nog enkele andere punten uit uw bericht die een geëigende zitting illusoir maken, zoals de aanwijzing dat de raadslieden (na kennisname van het betoog van het OM op 6 mei a.s.) hun pleitaantekeningen uiterlijk op woensdag 13 mei a.s. aan de rechtbank en de officieren van justitie per e-mail dienen te verstrekken. Deze aanwijzing illustreert dat geen rekening wordt gehouden met de agenda van raadslieden in combinatie met de (mede vanwege de coronacrisis veroorzaakte) spaarzame mogelijkheden om cliënten te kunnen bezoeken in de P.I.

De verder door uw rechtbank aan de raadslieden gegeven overweging om de pleitaantekeningen onderling (vooraf) uit te wisselen is daarnaast niet alleen ongebruikelijk, maar stuit zeker ook op bezwaren bij cliënten daar waar hun belangen niet altijd gelijklopen met medeverdachten. Tot slot behoeft het geen toelichting dat uw voornemen om op zitting ‘een zeer beknopte samenvatting’ te geven van de pleitaantekeningen ‘met als doel de verdachte en de pers te informeren’ even ongebruikelijk en ongewenst is.

Mede gelet op het feit dat voorafgaand aan de inhoudelijke behandeling slechts één keer per kwartaal een zitting plaatsvindt, maakt het voorgaande dat een eerlijk proces onmogelijk wordt gemaakt.

Wij stellen ten overvloede vast dat u zonder nadere toelichting heeft gesteld dat het vervoer van gedetineerde verdachten naar de Bunker onnodige gezondheidsrisico's met zich zou meebrengen, terwijl wij menen dat het belang van fysieke verschijning van cliënten tot het uiterste zou moeten nopen. Talloze voorzieningen zijn denkbaar om verantwoord vervoer te organiseren. Daar waar zelfs reeds transport naar zittingen per helikopter heeft plaatsgevonden, valt nu op dat zonder nadere onderbouwing en voorafgaand overleg een streep gehaald is door transport van cliënten.

Dat verantwoord transport wel degelijk mogelijk is, blijkt reeds uit het feit dat uw collega's in de megazaak ERIS inmiddels hebben laten weten dat fysieke verschijning van verdachten indien gewenst geregeld zal worden voor de pro formazittingen deze maand (zie bijlage). In die zaak wordt ook een livestream georganiseerd zodat raadslieden de behandeling van de zaken tegen de medeverdachten kunnen bijwonen.

U stelt dat ‘van alle procespartijen de nodige flexibiliteit’ wordt gevergd, maar voor zover wij kunnen overzien wordt die alleen gevergd van cliënten en hun raadslieden. Anders gezegd: in strijd met het beginsel van gelijke wapenen worden slechts de rechten van de verdediging beknot.

Tot slot wijzen wij nog op het feit dat uw rechtbank overleg met de raadslieden achterwege heeft gelaten. In strijd met art. 131a, tweede lid, Sv heeft u verdachten noch hun raadslieden in de gelegenheid gesteld hun mening kenbaar te maken over de toepassing van videoconferentie.⁴ Met de invoering van de Tijdelijke wet COVID-19 Justitie en Veiligheid is deze hoorplicht niet komen te vervallen.⁵ Ook overigens had het op uw weg gelegen overleg met de raadslieden te initiëren alvorens u tot alle ingrijpende maatregelen bent gekomen. Wij verwijzen naar de nieuwsbrief van de rechtspraak van 24 april jl. waarin te lezen is dat de rechter de wijze van behandeling ‘waar mogelijk na overleg met betrokkenen’ bepaalt.⁶ In een zaak als Marengo waarin de belangen groot zijn, was dergelijk overleg op zijn plaats geweest.

Op grond van het voorgaande zijn wij van mening dat de aankomende zittingen niet in overeenstemming zijn met het recht op een eerlijk proces zoals bedoeld in artikel 6 EVRM.

Wij achten het daarom zinloos om op de zittingen van 18 en 19 mei a.s. namens (de opgeroepen) cliënten op te treden. Wij zullen dan ook niet verschijnen.

Met vriendelijke groet,

Bénédicte Ficq Christian Flokstra Nico Meijering Laura ter Steeg Juriaan de Vries

⁴ Volledigheidshalve zij opgemerkt dat de ‘nadere regels’ in de laatste volzin van deze bepaling de hoorplicht niet opzij kunnen schuiven, reeds omdat deze nadere regels bij algemene maatregel van bestuur – en niet bij wet in formele zin – worden gesteld, terwijl ook het woord ‘nadere’ moet worden begrepen als aanvullend (en dus niet als vervangend).

⁵ Stb. 2020/124, in het bijzonder art. 27.

⁶ In het kader van het in werking treden van de Corona-spoedwet.